

EIA/SEA 2013, 9. mezinárodní konference, Ostrava 14.-15.5.2013

Příklad dálnice D 47 a další

RNDr. Lukáš Ženatý, Ph.D.

Váš oblíbený konzultant

Text z pozvánky na dnešní konferenci:

- Proces posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) v ČR nedávno „oslavil dvacáté narozeniny“.
- Co za těch dvacet let (ne)přinesl? Má EIA ještě vůbec význam?
- Je to stále účinný preventivní nástroj ochrany životního prostředí?
- Změnil se na byrokratickou komplikaci?
- Co lze od procesů EIA a SEA očekávat během příštích dvaceti let?

Jaro roku 1992 – seminář s nizozemskými experty o podstatě a podmínkách realizace procesu EIA – charakteristika:

- včasné posouzení možných vlivů záměru na jednotlivé složky životního prostředí
- aktivní účast veřejnosti – občanské, organizované + samosprávy
- hledání a nalézání variant řešení
- spolupráce s investorem – nositelem záměru
- kompetentní a aktivní veřejnoprávní povolující autorita (úřad)

IDEÁL:

Spolupracující komunita - v diskusi hledající a nalézající nejlepší možné řešení, a to pro všechny zúčastněné!

K mé osobě:

- Byl jsem u zrodu tradice těchto konferencí.
- Z více než dvacetiletého období realizace EIA/SEA jsem první polovinu reprezentoval „povolující úřad“, tj. realizoval zejména EIA procedury.
- Následně jsem se podílel na zpracování několika SEA posouzení.
- Od té doby čas od času někomu radím.

Všichni víme, že „poradí Ti každý, nepomůže nikdo!“

Příklad č. 1: dálnice D 47

- dlouhodobě hájená trasa/koridor v ÚPD (!!!)
- multikriteriální hodnocení variant průchodu územím
- výběr variant tras – přesah do procesu EIA
- výjimečně složitá stavba více než 80 km dálnice
- celkem tři EIA procesy (1994-96 – 3 stavby, 1998 – 1 stavba, 2001 – 2 stavby);
celkem 206 podmínek tří stanovisek EIA MŽP
- celkem třikrát položen základní kámen stavby
- dodatečné požadavky obcí, NGO's a ochrany přírody – ekodukty
- stavba je dokončena a funkční, v PR chybí most – komplikace pro těžkou dopravu

Příklad č. 1: dálnice D 47 – pokračování

Komentář:

- navzdory dlouhodobému hájení koridoru dálnice stojí dnes v jiné trase
- nevěřil jsem v možnost takové změny a domnívám se, že existující trasa je lepší, než ta dlouhodobě hájená
- proces EIA a související studie (zejména multikriteriální posouzení možných variant) způsobil zásadní změnu lokalizace stavby při průchodu městem Ostrava
- spolupráce investora a „povolujícího úřadu“ na nové trase bez zátěže trasou starou

Příklad č. 2: spalovna průmyslových odpadů MCHZ Ostrava

- spalovna nebezpečných průmyslových odpadů o uvažovaných dvou kapacitách – 4 kt a 10 kt – dvě varianty řešení
- dohoda investora a „povolujícího úřadu“ na přístupu posuzování „dva v jednom“
- „black box“ posuzování a podstatné podmínky pro provoz obou z variant
- stanovisko EIA vydáno pouze jedno s podmínkami pro každou z variant (1996)
- spalovna stojí a je bez problémů provozována v severovýchodní průmyslové zóně Ostravy s kapacitou 10 kt nebezpečných průmyslových odpadů ročně společností SITA

Komentář: otevřený přístup „povolujícího úřadu“ k potřebám a možnostem investora.

Příklad č. 3: silnice I/47 Severní spoj

- přivaděč na dálnici D 47 v Ostravě – investice státu v souvislosti s výstavbou D 47
- komunikace propojující ul. Mariánskohorskou s D 47 a dále pokračující do obvodu Poruba
- trasa části komunikace D 47 – obvod Poruba předmětem dohadů a „neukotvenosti“ v ÚPD města Ostravy
- dohoda investora (ŘSD ČR) a „povolujícího úřadu“ na přístupu rozdělení záměru na 2 etapy (viz výše)

Příklad č. 3: silnice I/47 Severní spoj - pokračování

Stav dnes:

- komunikace propojující ul. Mariánskohorskou s D 47 (D 1) je postavena a v provozu
- výstavba komunikace D 47 (D 1) – obvod Poruba je nedohlednu – chybí ukotvení trasy v územním plánu města Ostrava (zpracovává se) i peníze na její výstavbu (ŘSD ČR, MSK, město Ostrava)

Komentář: otevřený přístup „povolujícího úřadu“ k potřebám a možnostem investora a reálné dosažení možného za daných podmínek.

Další vývoj EIA procesů a přístupů k nim – proč „od tvořivosti k úředničení“

Shledávám tři příčiny:

- rakousko-uherská byrokratická tradice
- vítězí pozitivní právo nad přirozeným
- „míň prostoru úředníkovi“ – korupce, zvěle, ale i kreativita (+/-)

Jaro roku 1992 – seminář s nizozemskými experty o podstatě a podmínkách realizace procesu EIA – charakteristika (OPAKOVÁNÍ)

- včasné posouzení možných vlivů záměru na jednotlivé složky životního prostředí – *pořád platí*
- aktivní účast veřejnosti – občanské, organizované + samosprávy – *více občanská sdružení, někdy obce, méně jednotlivci*
- hledání a nalézání variant řešení – *jen výjimečně*
- spolupráce s investorem – nositelem záměru – *jen omezeně*
- kompetentní a aktivní veřejnoprávní povolující autorita (úřad) – *jen omezeně*

Závěrem:

Proces EIA ztratil prestiž a význam ve svém poslání a podstatě; je pro investora zátěží místo přínosem; posuzujeme víc než je nutné – kvantita zastínila kvalitu (kapacity a náklady versus přínos).

Zjednodušit, zrychlit a vrátit posuzování jeho smyslu a účelu. Od kvantity zpět ke kvalitě a prestiži!

Děkuji za pozornost
zenaty@cbox.cz